

1610 VIEŠPATIES METAI

Trečia lapkričio mėnesio diena

San Mikelės miestelis, Rytų Alpės

MOTERIS, sušalusi ir be sąmonės, buvo aptikta auštant mūrinės vienuolyno sienos nišoje.

Vienuolis, įpareigotas kas rytą toje prasmirdusioje ertmėje išversti brolijos šiukšles, iš pradžių jos nepastebėjo. Jam kitkas sukosi galvoje, mat gėlė pėdas nuo sniego, taip gausiai šiandakt pripustyto, o dargi baisiai saugojosi, kad neįmintų į nišoje liumpsintį mėšlyną. Tolumoje jau žvangėjo kalinių grandinės, mat sykį per savaitę miestelio valdžios įsakymu jie būdavo čia atvaromi surinkti šių vimdančių atliekų, kuriose patys didžiausi nelaimėliai dar ir pasiknaisiodavo, ieškodami ko valgomo. Vienuolis išpylė du kibirus, kuriuos laikė rankose, ir nuskubėjo atgal į vienuolyną atnešti likusių šiukšlių.

Grįžęs į lauką išvydo dviejų ginkluotų sargybinių lydimus aštuonis kalinius su grandinėmis ant kulkšnių, kaip tik sukančius iš už sienos kampo, su savim besitempiančius dvokiantį vežimą. Vienuolis išpylė du naujus kibirus ant skudurų krūvos ir jau sukosi eiti atgalios kuo toliau nuo kalinių blevyzgų.

Tačiau toji beformė skudurų krūva, perlieta dvigubu šūdo šliuksniu, vos vos krustelėjo ir išspaudė silpną dejoną.

– Čia juk Berna, šliundra nuo Lokio tilto, – leptelėjo vienas iš kalinius lydinčių sargybinių, ranka čiuptelėdamas sau už tarpkojo. Ir nusijuokė.

Vienuolis, tuo tarpu nudengęs skudurus moteriai nuo veido, žengtelėjo atatus, lyg bijodamas užsikrėsti jos suksretimu. Iš pirmo žvilgsnio moteris priminė jauną mumią. Jos oda buvo pamėlusė ir susigarankščiavusi nuo šalčio. Praviroje burnoje suskeldėjusiomis lūpomis styrojo reti papuvę tamsios dramblio kaulo spalvos dantys. Pasidavimo ir nevilties sklidinios akys, ko gero, buvo mačiusios daugiau, nei būtų galėjusi papasakoti bet kuri senolė gyvenimo gale.

– Tik į burną neikišk, broli, – šuktelėjo vienas iš kalinių, – dar pimpalas nulūš kaip varveklis.

Prostitutė, kurčia gašliam nuteistųjų ir sargybinių juokui, lėtai pajudino suskirdusias purvinas skudurais apvyniotas rankas ir priglaudė jas prie pilvo, lyg rodydama kažką, ko nepajėgė ištarti balsu.

– Šalin, bjaurybe! – niaugztelėjo vienuolis, mostaguodamas moteriai nuo žemės sugraibyta lazda. – Išneškit ją iš čia! Ko laukiat? – kreipėsi į abu sargybinius.

Kaliniams ir kareiviams nepaliaujant krizenti, prikvieštas šūksnių išdygo brolis Tevė, vienuolino prioras, abito rankoves pasiraitojęs iki alkūnių, su ką tik darže nupjautu kopūstu žemėtose rankose.

Prostitutė, veikiau pajutusi nei išvydusi jį atėjus, nors ir tokia sudarkyta, rado jėgų pasisukti į vienuolį. Įsižiūrėjo į jo prakaulų veidą, kuriame spindėjo žvilgsnis, nuskaidrintas ankstyvos kataraktos, varvinančios iš akių obuolių tarsi vaško lašus. Jūdviejų žvilgsniai susitiko. Moters veidą iškreipė skausminga grimasa, lyg šypsena, ar bent taip pasidingojo broliui Tevė.

Ir tame varge, tame skausme, tame sumaitotame kūne brolis Tevė įžvelgė malda, nuo kurios negalėjo išsisukti.

Kaliniai ir sargybiniai aptilo.

Ir šioje naujoje, nenatūralioje tyloje taip pat lėtai, kaip ir atsisukdama, prostitutė iškėlė šalčio apėstą pirštą ir nukreipė jį į brolių Tevė.

– Tuoju... gims, – išlemeno rankomis vėl spausdama pilvą. O tada nualpo.

Didelis kopūstas iš vienuolio Tevė rankų paptelėjo į sniegą.

Prioras suglumo įsuktas prieštarų minčių sukurio, niaukiančio smegeninę. Paskui kone instinktyvaus reflekso paakintas persižegnojo ir įsakė:

– Nešam ją vidun, greičiau.

Bet niekas nesijudino. Už šiukšles atsakingas vienuolis tebelaikė atstatęs lazda į moterį ir purtė galvą, tarytum lėtai, beasmeniškai kartodamas „ne“.

Brolis Tevė išlupo lazda jam iš rankų.

– Padėk man ją įnešti, – pakartojo valdingu tonu, pastūmėdamas jį prie skarmalų krūvos. Jis pakėlė moterį už rankų ir palaukė, kol kitas brolis ją suims už kojų. – O jūs maukit pakviesti pribuvėjos, – pridūrė sargybiniams.

– Pribuvėjos? – baugščiai sumurmėjo vienuolis, laikydamas prostitutę už kojų ir vos jos nepaleisdamas.

– Kokios dar pribuvėjos? – atitarė vienas iš sargybinių.

– Nėra ko gaišti! – sugriaudėjo prioras, spitėdamas tiesiai sargybiniui į akis. – Tu puikiai žinai, kas miestelyje priima kūdikius, nes prieš daugel metų ta pati padėjo tavo žmonai. Tu žinai ir aš žinau, nemanyk.

Sargybinis išbalo išgirdęs paslėptą grasinimą.

– O dabar pasiskubink, – paragino brolis Tevė. – Arba, kaip Dievą myliu, įskųsiu tave pačiam inkvizitoriui, – tai sakydamas spyrė į užpakalines vienuolino dureles ir įsmuko vidun.

– Pribuvėją, broli Tevė? – darsyk paklausė jam padedantis vienuolis, jiedviem klampojant per apsnigtą daržą.

– Nešam ją į gydyklą, – tarė prioras.

– Ji prostitutė... o jūs dar pribuvėją iškviesti sumanėt?

– Tai gal pats nori jai po sijonais pasikuisti? Gal išmanai, kaip vaikai gimdomi? O gal tau atrodo, kad ši moteris, tokia nusibaigusi, pati viena sugebės? – brolio Tevė balsas skambėjo įsakmiai. – Viešpats Dievas gal jau pasigailės, jei sykį nusižengsime Šventosios Motinos Bažnyčios taisyklėms. Žingsniuok tiktai. Į gydyklą.

Moteris buvo paguldyta ant plataus stalo viduryje žemo kambario, kvepiančio visokiais tepalais ir džiovintomis žolelėmis.

– Pakviesk Stanislovą, – tarstelėjo prioras. Likęs vienas, pakurstė židinyje žioruojančią liepsną, pristūmė stalą kuo arčiau ugnies, pakišo moteriai po galva šieno ir galiausiai su kryžiumi rankoje atsiklaupė prie prostitutės kojų ir įniko melstis.

Nuo savo palaikio gulto moteris aimanuodama, rankomis vis spausdama išsipūtusį pilvą, rodos, atitarė dvasininko maldoms.

1610 VIEŠPATIES METAI

Trečia lapkričio mėnesio diena

San Mikelės miestelis, Rytų Alpės

VAIKAS kiūtojo už pravirų virtuvės durų, kai išgirdo beldimą. Buvo išsigandęs, širdis smarkiai daužėsi krūtinėje.

Slapčiomis stebėjo, kaip jo tėvas Martinengas atsargiai atidaro namų duris ir atsitraukia, įleisdamas moterį. Berniukas ją pažinojo. Tai buvo Jehanė, pribuvėja. Sutikęs miestelyje visada jos vengdavo, nes ši negraži moteris jam varė baimę. Ir dar dėl to, kad šaukdavo jį nemėgstamu vardu.

Pro plyšį virtuvės duryse jis matė Jehanę įžengiant su šiurkščios drobės maišeliu rankoje.

Vaikas suprato, kad Jehanė žino apie šiuose namuose vykstančią tragediją, ir pastarąją savaitę matė, kaip ji ne kartą mėgino pasikalbėti su tėvu, atvesti jį į protą, tik nesėkmingai. Ir matė, kad jo tėvas Martinengas – prieš penkerius metus pasikvietęs ją padėti gimti jo vienatiniam sūnui, – kaskart atsisakydavo jos klausytis. Buvo ir atžariai ją išvijęs, ir grasinęs įskusti inkvizitoriui.

Tačiau šį rytą priešaušriu moteris išgirdo tylų beldimą į duris ir jas atidariusi akis į akį susidūrė su Martinengu. Vyras dėbojo it paklaikęs, nuo verkimo ir skausmo paraudusiomis

akimis, išplėstomis iš nevilties. Jehanė slapstydamosi tiesiog nusekė jam įkandin, nieko neprikaišiodama. Kadangi manė, jog Martinengas di Barkas – geras žmogus, nors miestelyje jis visiems buvo „nebe kunigas“.

– Kur šventasis? – Jehanė pasiteiravo Martinengo, vos jiems įėjus vidun.

– Nevadink jo taip, moteriške, – atšovė nebe kunigas ki-
miu iš skausmo lūžtančiu balsu.

– Ar jis brandesnis už kitus savo amžiaus vaikus? – pa-
klausė Jehanė.

– Prie ko čia dabar? Negaišk laiko! – riktelėjo Martinengas.

Bet pribuvėja užsispyrusi pakartojo:

– Ar jis brandesnis, ar ne?

– Taip... bet...

– Tavo sūnus – išrinktasis, Martinengai. Apvaizdos pabu-
čiuotasis. Jis gimė su marškinėliais, gi sakiau tau, kai padė-
jau jam ateiti į pasaulį, – išbėrė Jehanė ir mostelėjo tankiais
laukiniais plaukais apaugusią galvą į antrą šios skurdžios tro-
bos aukštą, kur žinojo mirtimi vaduojantis moterį. – Jeigu
tavo žmonai ir yra bent menkiausios vilties... tai ji – to vaiko
rankose. Todėl čia ir esu. Todėl mane ir pasikviete. Ir pats
žinai, – užbaigė pribuvėja.

Martinengas di Barkas nunarino galvą.

– Ne, nežinau, – pasiduodamas tyliai ištarė. – Bet štai
kur mane atvedė neviltis.

Jehanė rankoje gniaužė standžią drobinę skiautę.

– Pakviesk jį, – tarė.

Vaikas išsigandęs susigūžė virtuvės kampe.

Iš viršaus atsklido prislopinta dejonė. Martinengas dirste-
lėjo aukštyr pro eglinius turėklus kambario, kuriame merdėjo
žmona, pusėn. Paskui atidarė virtuvės duris ir mostelėjo vaikui.

– Eik pas mamą su šia moterimi, – paliepė.

– Tu neisi? – paklausė Jehanė.

– Ne. Meilė ir skausmas mane pastūmėjo drįsti padaryti tai, ką man draudžia tikėjimas. Bet liudyti raganysčių sąžinė neleidžia, – niūriai atšovė Martinengas.

Vaiko akys buvo sklidinos išgąsčio, bet Jehanė paėmė jam už rankos ir užsitempė laiptais į viršų.

Jiedviem įėjus į tamsų pridvisusį kambarį su merdinčiaja, aimanuojančia lovoje, suprakaitavusia, ištrinta tepalais, nuo užkrėtimų nuleidžiant kraują žaizdotomis rankomis, Jehanė kyštelėjo berniukui prieš nosį drobinę skiautę. Išvyniojo ją ir parodė jau parudavusį, trapų išdžiūvusios odos lakštelį.

– Čia marškinėliai, su kuriais gimei, aš juos išsaugojau, – iškilmingai pareiškė. – Nedaug tokių, kurie gimsta su marškinėliais. Ir tiems nedaugeliui duota galia auginti derlių, nevaisingoms moterims ir gyvūnų patelėms dovanoti vaisingumą, kovoti su raganomis per jų sąskrydžius... ir išgriebti gyvas būtybes iš mirties nagų.

Paskui ji vėl suvyniojo drobinę skiautę ir dviem virvelėmis parišo jam ant kaklo, kad liestųsi su oda krūtinės viduryje. Galiausiai privedė jį prie motinos galvūgalio, paėmė moters ranką ir įdėjo ją sūnui į delną. Pusbalsiu sukalbėjo maldą ir vėl kreipėsi į vaiką.

– Pažiūrėk į ją! – sušnypštė jam į veidą. Tada kone per jėgą atsuko moters galvą į berniuką. – Pažvelk mirčiai į akis ir nugulėk ją! Pažvelk į savo motiną, Danieliau di Barkai, ir išgelbėk ją!

Mirštančioji išsprogino akis. Jos ranka ėmė spazmiškai spūsčioti. Juodi nagai smigo į baltą ir minkštą sūnaus rankos odą.

– Tik tu vienas gali tai padaryti, šventasis! – šaukė Jehanė. – Išgelbėk ją! Išgelbėk ją savo galia!

Danielius stirksojo suakmenėjęs, įdūręs paklaikusias akis į motiną, kuri raitėsi lovoje vis giliau smeigdamą nagus jam į mėsas. Paskui mirštančioji išleido širdį draskančią dejonę

ir jos plaučiai švilpdami subliūško. Mažasis Danielius įkvėpė jos paskutinį atodūšį. Matė, kaip motinos akys blausiasi, nepaliaudamos į jį žiūrėti. Ranka, draskiusi jam odą, amžiams atleido savo gniaužtą.

Iš apačios ataidėjo nuožmus beldimas į laukujes duris.

– Neabejok savo galia, – Jehanė tyliai tarė Danieliui. – Tu esi šventasis. Tu – Apvaizdos pabučiuotasis. Gimei apdovanotas galia gelbėti gyvybes, bet jei tavo motina šiandien mirė, matyt, tam yra aukštesnė priežastis, gal toks buvo jos likimas, o gal... ir kažkieno kito.

Ji pakilo, priėjo prie lango, atidarė jį ir parodė mirusiosios sielai kelią, kuriuo kilti į dangų. Tada išėjo iš kambario.

– Ateikit, Jehane, – išgirdo ją kviečiant iš pirmo aukšto. – Jūsų ieško broliai iš Šventosios Ulpicijos vienuolyno, reikia priimti kūdikį.

– Broliai? – įtariai pasitikslino pribuvėja, išdygusi prie antro aukšto turėklų. – Ir pasiuntė manęs atvesti sargybinių?

– Taip, bet turime eiti slapčia, nes aplink sukinėjasi inkvizitorius, – atsakė brolio Tevė atsiųstas sargybinis.

Danielius klausėsi, kaip namo durys vėl užsidaro. Paskui išgirdo trenksmą ant grindų ir galiausiai – gilų, tolimą, beviltišką tėvo verksmą.

Tada ištraukė savo delną iš motinos rankos. Nusiplėšė į drobinę skiautę įvyniotą placentos lakštelį, su kuriuo jis atėjo į pasaulį, ir išsviedė pro langą. Veidu prisikišo prie negyvėlės ir pažvelgė į jos išplėstas, bet užgesusias akis.

Kai tėvas išdrįso užlipti į kambarį, rado Danielių gulintį lovoje, apsikabinusį motiną po patalais.

Traukdamas jį iš lovos, Martinengas di Barkas išvydo vaiko krūtinės viduryje taisyklingos kvadrato formos nudegimo žymę, jau spėjusią supūliuoti. Tokio pat dydžio kaip drobinė skiautė nuo „marškinėlių“, su kuriais jo sūnus atėjo į pasaulį.

– Nebegaliu tavęs laikyti pas save, – pasakė jis sūnui.

1610 VIEŠPATIES METAI

Trečia lapkričio mėnesio diena

San Mikelės miestelis, Rytų Alpės

– BLOGAS ženklas klūpėti prieš ligonį. Mirtį prišaukia. O aš šiandien jau buvau ją sutikusi, – tarė Jehanė.

– Tu dirbk savo darbą, – šaltai atkirto brolis Tevė. – O tu, Stanislavai, rask kokią žolelę, kad ji atsipeikėtų.

– Čia Berna, šliundra nuo Lokio tilto, – pareiškė pribuvėja, žiūrėdama į moterį, tįsančią ant stalo.

– Kiek užtruks? – pasidomėjo prioras, kol dručkis žolininkas gimdyvei po nosimi kaišiojo buteliuką.

Jehanė atsiduso.

– Visi manęs klausia to paties. Su visa pagarba, aš – gera pribuvėja, nors jums, kunigams, tai nešvari profesija, ir mano darbas yra laukti, kol motinos pačios ryšis išstumti vaiką, kaip gamtos parėdyta, – taip sakydama prisiartino prie stalo, kur buvo paguldyta prostitutė, dabar ji išpilta prakaito blaskėsi, vis graibėsi už pilvo po žaliu sijonu, pilnu skylių, lopų ir riebalų dėmių. – Nagi, patikrinkim, – tarė Jehanė, keldama jai padurkus, atidengdama kojas ir žiūrinėdama tarpkoją. Paskui, nepasitenkinusi apžiūra, gimdyvei tarp šlaunų įkišo savo šiurkščią stambią ranką trūkažolių ir žuvų vidurių

nutamsintais nagais. Ištraukusi ją šlapią tarė: – Kad tave kur šventieji, jau laikas, mergyt. O dabar, medaus subinėle, sutelk jėgas, jeigu jų dar liko, ir kimbam į darbą. Šį nešuliuką netrukus išstumsi, duodu žodį, – ir nusišluosčiusi į klubą vaisiaus vandenimis varvančią ranką atsisėdo ant taburetės.

Vienuoliai akimirką pastypsojo suglumę, paskui brolis Tevė pirmas paklausė:

– Čia dabar? Pasakei, kad tuoj gimdys, ir atsisėdai?

– Broli, – atsakė pribuvėja nė neatsisukdama pažiūrėti jam į veidą, – ar kada esi priėmęs kūdikį? Aš esu. Net nežinau, kiek jų ir iš kiek moterų. Jei šitai kekšei prisireiks atlikti išpažintį, tai kreipsis į tave, bet jeigu ji nori į pasaulį paleisti tą savo benkartą, tai teks pasitikėti manim, kaip Dievą myliu. Dėl to duok man ramybę. Ir žinai ką, kadangi čia tuoj reikalai pasidarys žiauroki tokioms tyroms sieloms kaip jūsiskės... tai, su visa pagarba, jeigu jūs iš čia išeitumėt, man būtų lengviau dirbti, o ir jūs savo lelijinių sielelių nesusiterstumėt.

Stojusią tylą ūmai suardė spigesnė aimana už ankstesniąsias, gimdyvė išrietė nugarą, abiem rankom įsikirto į drėkstantčio po ja stalo kraštus ir vėl staigiai sudribo ant medinių lentų.

– Metas, medaus subinėle, – tuomet stodamasi ištare Jehanė. Paskui atsisuko į vienuolius ir tėškė: – Aš dabar jai atidengsiu tą dalį, kurioje esate prisiekę nesilankyti... o jau jūs darykit, kaip išmanot.

Dvasininkai patyliukais išsmuko ir uždare duris sau už nugaros. Tuo tarpu išgirdę žinią susirinko kiti broliai, o kadangi juos išvydęs brolis Tevė riktėlėjo: „Jau tuoj!“, šie skubiai susispaudė į būrelį ir liko ten pusbalsiu šnekėtis, ausis priglaudę prie storų gydyklos durų.

Netikėti prostitutės klyksmai privertė juos nusigandusius atšokti.

– Šitam šūdinam pasauly... – burbėjo pribuvėja, kuriai vienuoliams išėjus atsirišo liežuvis, krapštydamasi gimdyvei prie pilvo, – ...kvėpuok, medaus subinėle, giliai kvėpuok, bus lengviau... kvėpuok, kvėpuok... Šitam šūdinam pasauly, kaip sakiau, šūdai pūva gatvėse, šūdai plūduriuoja upėje, šūdai kaupiasi kiemuose – visur vien šūdai... todėl gerai manęs paklausyk. Kai kekšei gimsta vaikas, jo niekas net nekrikštija, o jei ir krikštija, tai nešvari vandeniu... Kvėpuok, kvėpuok, gerai, va taip, nėra ko šaukti... – Jehanė jau greitesniu ritmu ėmė spaudyti gimdyvei pilvą, o šios veide atsispindėjo vis didesnė kančia. – Kvėpuok, kvėpuok ir stumk, stipriau... Gerai manęs paklausyk, jei nori, aš pati galėsiu spirti tam tavo pavainikiui į galvą, kai gims, tik būk gera, dėl jo nemirk, neverta. Ką sau manai? Kad darai jam paslaugą, paleisdamą į pasaulį? Verčiau pirma galvok apie save, mergyt, o tik paskui – apie benkartą, kekšės vaiką. Nenustok kvėpuoti, va taip, šaunuolė... O jei nemirsi ir jį pagimdysi, žiūrėk, kad būtų berniukas... O dabar stumk. Stumk... stumk, šliundra! Stumk, sakiau! Stumk! Broli, broli! Greitai eikš čia! – Jehanė puolė prie durų. – Broli... druskų, duokit jai druskų, nes nualpo... O dangau, ji nepajėgia, nepajėgia... – tuoju pat grįžo prie moters, jau palengva besiraitančios, tarsi nebeturėtų noro paklusti nuožmiam, skausmo primestam kūno trūkčiojimui.

Brolis Stanislovas atkimšo savąjį buteliuką ir kelis kartus pabraukė prostitutei po nosimi, tuo tarpu pribuvėja plušo prie pilvo, spausdama ir laužydama šonkaulius.

Brolis Tevė įėjo į kambarį ir prisiartino prie stalo. Prostitutė vėl suskato jo ieškoti, lyg labiau pajutusi nei išvydusi, tarsi nujausdama jį čia esant, nors šitaip nualinta gimdymo, paskutinįkart suriesta, apsiblaususiomis akimis. Jų žvilgsniai darsyk susitiko.